Віктор Орбан і угорський слід на Закарпатті: повзучий сепаратизм під час війни

Іван Рибальський
Інформаційно-аналітична редакція газети “Срібна Земля”
9 серпня 2025 р.

В тилу України — чужі сценарії

Поки українські воїни віддають життя на фронті, стримуючи російську агресію, на Закарпатті розгортається інший, не менш небезпечний фронт — тиловий. Тут у дію запущено гібридну стратегію режиму Віктора Орбана, спрямовану на посилення впливу Будапешта в українському прикордонні під прикриттям культури, освіти та так званого “захисту прав угорців”.

Йдеться не про культурний обмін чи добросусідство, а про системну роботу, де кожен “неофіційний” візит, кожен “поминальний захід” та кожна “співпраця у сфері освіти” є ланкою в єдиному плані. Цей план — закріпити на Закарпатті політичну, економічну та інформаційну присутність Угорщини, використовуючи етнічний чинник як інструмент тиску на Україну.

Цинічна гра на пам’яті та маніпуляції фактами

8 серпня 2025 року в Берегові перебувала угорська делегація на чолі з Міністром культури та інновацій Угорщини Балажем Ханко та держсекретарем з питань вищої освіти Веронікою Варга-Баюс.
Вони поклали квіти на могилу загиблого у війні українського воїна угорського етнічного походження Йожефа Шебештєня. І тут — ключова деталь: поряд поховані десятки інших героїв — теж етнічні угорці, але українці за громадянським вибором і переконанням, уродженці та мешканці рідного Закарпаття, які свідомо стали на захист своєї держави у війні з російським агресором. Їхня жертва була повністю проігнорована — жодної згадки, жодної квітки.

Ще більш небезпечними та провокаційними стали висловлювання Балажа Ханко безпосередньо на могилі Йожефа Шебештєня у Берегові. У своїй

промові він заявив, що загиблий “заплатив своїм життям за те, що не захотів брати до рук зброю у війні”, назвав ситуацію “неприйнятною і глибоко нелюдяною”, а також публічно підкреслив, що Шебештєнь нібито був “громадянином Угорщини”, для якого вони прагнуть “справедливості”. При цьому Балаж Ханко свідомо замовчав той факт, що загиблий був громадянином України та постійно проживав на території своєї держави — у рідному Закарпатті, ймовірно маючи друге громадянство Угорщини. Таким чином, представник урядових кіл іноземної держави, перебуваючи на території суверенної України, фактично перевищив свої повноваження, знехтував громадянством України та використав трагічну смерть воїна для формування маніпулятивного образу нашої держави як такої, що нібито переслідує етнічних угорців. Це є не лише втручанням у внутрішні справи України, а й свідомою інформаційною атакою, спрямованою на підрив її міжнародного авторитету та блокування євроінтеграційного курсу.

Це — відкрита політична провокація та частина інформаційно-психологічної операції, спрямованої на підрив міжнародної підтримки України.

Локальні союзники Будапешта

Під час візиту відбулася зустріч з міським головою Берегова Золтаном Бабяком, до якої долучилися консули Угорщини в Берегові та представники угорського міністерства. Офіційно говорили про культуру, освіту та альтернативне опалення в школах. Насправді ключовим об’єктом розмов став Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, який фінансується урядом Угорщини, з навчанням угорською мовою, який проводить роботу серед етнічних угорців і молоді у руслі політики Будапешта.

Організатором візиту стала Ілдіко Орос — почесний президент інституту, депутат Закарпатської обласної ради та лідер КМКС — Партії угорців України (КМКС – Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség – Політична партія угорців України). Вона відома своєю антиукраїнською риторикою та багаторічною діяльністю в унісон з лінією Орбана. Серед тем зустрічі — перспектива надання інституту статусу “університету”, що посилило б і без того значний вплив Будапешта на регіон.

Партійно-правовий аспект: угорські етнічні партії в Україні

В Україні офіційно діють дві політичні партії, що мають виразне етнічне спрямування — КМКС — Партія угорців України (Kárpátaljai Magyar Kulturális

Szövetség — Політична партія угорців України) та Демократична партія угорців України. Їхня діяльність охоплює, зокрема, Закарпатську область, і вони відкрито позиціонують себе як політичні представники саме угорської національної меншини.

Факт створення і державної реєстрації таких політичних сил викликає серйозні питання з погляду Конституції України та чинного законодавства.

Відповідно до статей 36 та 37 Конституції України, політичні партії та громадські організації не можуть створюватися і діяти на основі ознак, що прямо обмежують права та свободи громадян за етнічною або національною належністю. Аналогічну норму містить і стаття 5 Закону України "Про політичні партії в Україні", яка прямо забороняє утворення політичних партій за ознакою етнічного чи релігійного походження, з огляду на необхідність гарантування рівності політичних прав для всіх громадян України, незалежно від їхнього національного чи етнічного походження.

Існування політичних партій, створених за національно-етнічною ознакою, об'єктивно створює передумови для політичної сегрегації та використання національних меншин як інструменту зовнішнього впливу. Це особливо небезпечно в умовах гібридної війни, коли зовнішні держави — у даному випадку Угорщина — можуть застосовувати такі партії для просування власних політичних і стратегічних інтересів на території України.

Попри очевидну невідповідність зазначеним конституційним і законодавчим нормам, державні органи України досі не вжили заходів для припинення діяльності та скасування державної реєстрації цих політичних сил. Така бездіяльність створює додаткові ризики для національної безпеки та внутрішньої стабільності, особливо в прикордонних регіонах, де високий відсоток національних меншин.

Орбанівська стратегія: контроль через інституції та наративи

Віктор Орбан та його політична команда вже багато років просувають доктрину "захисту угорців за кордоном", під яку підпадає і Закарпаття. Реалізація цієї доктрини полягає у створенні та фінансуванні паралельної освітньої, культурної та медійної інфраструктури, яка підживлює ідентичність, лояльну насамперед Будапешту, а не Києву.

В умовах війни така політика перетворюється на інструмент гібридної дестабілізації. Вона живить відчуття "окремішності" серед частини місцевого

угорського населення та створює плацдарм для майбутніх політичних вимог — від розширення автономії до прямих сепаратистських кроків.

Київ і регіональні влади: хибна оцінка загроз

Закарпаття — це невід'ємна частина України, де понад 80 % населення становлять українці, які здавна живуть на своїй землі. Регіон органічно інтегрований у державу і має потужний український культурний та історичний фундамент.

Проблема не в тому, що Закарпаття "відірване" чи "слабко інтегроване" — проблема в тому, що політична влада Києва недооцінює загрози угорського сепаратизму та підривну роботу антиукраїнського спрямування з боку Будапешта, особливо небезпечну в умовах російсько-української війни. Ситуацію ускладнює те, що режим Орбана фактично став політичним союзником держави-агресора — Російської Федерації на чолі з військовим злочинцем Володимиром Путіним.

Не менш дивною видається поведінка регіональної влади — як державної адміністрації, так і органів місцевого самоврядування, які часто уникають чіткої позиції та фактично закривають очі на діяльність антиукраїнських структур, що діють у руслі політики Будапешта. Ба більше, окремі представники цих органів — свідомо чи несвідомо, з певних питань — фактично сприяють такій діяльності, тим самим підсилюючи вплив антиукраїнських сил у регіоні.

Чому це небезпечно вже зараз

1. Паралельні інституції. Освітні та культурні заклади, що фінансуються з-за кордону, формують лояльність до іноземної держави.
2. Інформаційні провокації. Використання теми "загиблих угорців" для дискредитації України на міжнародній арені.
3. Політичний плацдарм. Мережа впливу Будапешта може стати базою для сепаратистських вимог.
4. Міжнародний тиск. Орбан використовує "угорське питання" для шантажу України в ЄС та НАТО.

Післяслово

Війна з Росією вимагає не лише військової оборони, а й повного захисту тилу від усіх форм гібридної агресії. Угорська політична лінія Віктора Орбана на Закарпатті — це не культурна дипломатія, а довгостроковий проект політичного впливу, який потрібно чітко і жорстко нейтралізувати.

Закарпаття — це Україна. І жодні маніпуляції пам’яттю, жодні “неофіційні” візити та закулісні змови не змінять цього факту. Але лише за умови, що центральна та регіональна влада усвідомлять реальні масштаби загрози та діятимуть на випередження.